

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo

Licejska knjižnica

Ljubljana

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VIII.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, dne 15. aprila 1925.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 43.

Dr. M. Dobrila:

Promet ljubljanske borze za blago in vrednote.

V drugi polovici leta 1924 se je otvorila svečano ljubljanska borza za blago in vrednote. Prvi javni borzni sestanek se je vršil dne 18. avgusta m. l., medtem ko se je poslovanje borznega razsodišča pričelo v sredi meseca septembra. Glede organizacije navajam na kratko, da je ista zaenkrat omejena na blagovni in efektivni oddelek. Borzna uprava se je ob najrazličnejših prilikah trudila, da izpolnjuje tudi valutno in devizno koncesijo, za katero so zastavili ves vpliv vsi naši gospodarski krogi. Navzlic ponovnim obljubam od strani merodajnih faktorjev pa se do danes ni posrečilo izvajati tudi ta privilegij, dasi so mnenja, da bi se to dovoljenje ne smelo razmotrivati toliko s stališča politične moči, kakor s stališča racionalnega gospodarstva in materijalnega prospeha dežele.

Toda, k stvari. Za primerno ocenitev posameznega podjetja je predvsem potrebno, poznati njegovo poslovanje. Radi tega naj tu govore številke same:

Leta 1924 je znašal celotni promet na blagovnem oddelku 536.5 vagonov v skupni vrednosti od 7.680.345 Din. Naravno, da odpade glavni delež na les i. s. 416 vagonov v vrednosti od 3.917.220 Din in na oglje 4 vagoni v vrednosti od 35.000 Din, t. j. približno 79% celotnega blagovnega prometa.

Ako primerjamo blagovni promet na ljubljanski borzi s prometom na zagrebški borzi, kateri je v pretečenem letu glasom uradnih podatkov iznašal 90 hl, 65 kub. metrov, 1095 ton in 37.952 meterskih stotov v skupni vrednosti 15.007.345, tedaj bi znašal promet ljubljanske borze preračunan za leto 1924 na blagovnem oddelku približno 19.000.000 Din, torej presegal promet zagrebške borze v 6. letu njenega obstoja za okroglo 4.000.000 dinarjev.

Glavni predmeti trgovanja so bili na blagovnem oddelku nastopni: Les 416 vagonov v vrednosti od 3.917.220 dinarjev; laneno seme 16 vagonov v vrednosti od 1.099.400 Din; koruza 55 vagonov v vrednosti od 1.000.750 dinarjev; fižol 13 vagonov v vrednosti od 664.750 Din; krompir 24 vagonov v vrednosti od 210.125 Din; orehi 2 vagona v vrednosti od 172.000 Din; ječmen 3 vagoni v vrednosti od 123 tisoč 500 Din; otrobi 5 vagonov v vrednosti od 119.500 Din; pšenica 2 vagona v vrednosti od 70.000 Din; pšenična moka 1 vagon v vrednosti od 54 tisoč dinarjev; grahoviča 1.5 vagona v vrednosti od 45.000 Din; jabolka 3 vagoni v vrednosti od 38.000 Din; oves 1 vagon v vrednosti od 38.000 Din; proso 1 vagon v vrednosti od 32.000 Din; oglje 1 vagon v vrednosti od 35 tisoč 600 Din.

Nekoliko manj ugodno se je razvijal posel na efektivnem tržišču. Tu se najboljše in najintenzivnejše zrcali — kakor na vseh kontinentalnih efektivnih borzah — splošna gospodarska kriza.

V času otvoritve borze je vladala na efektivnem tržišču Evrope popolna derouta, ki je nemalo vplivala tudi na naše domače borze in povzročila končno popolni zastoj. Ta derouta še danes ni premagana, kar se pa tiče naših borz specijelno, se bode dala za jeziti šele s stabilizacijo in z znižanjem obrestne mere. Dokler ne bo odstranjena obrestna kriza, tako dolgo ne moreta ne borza ne gospodarstvo

priti do normalnega razvoja. Z ozirom na te okolnosti je povsem jasno, da se efektivno tržišče ljubljanske borze ni moglo vznesti. Vsekakor je znašal celokupni promet v letu 1924 2535 efektov v skupni vrednosti 485.701 Din.

Trgovalo se je največ: Trboveljska premog. družba 139.000 Din; 2% renta za vojno škodo 81.753 Din; Celjska posojilnica 64.050 Din; Združene papirnice Devče, Goričane in Medvode 34.825 Din; Cement Split 34.750 Din; Ljubljanska kreditna banka 36.616-50; Merkantilna banka 30.924 Din; Prva hrvatska štedionica 27.075 Din; 7% investicijsko posojilo iz leta 1921 22.975 Din; Strojne tovarne in livarne 12.750 Din itd.

Večji promet izkazuje medtem I. trimester t. l. Tako izkazuje promet na efektivnem trgu 15.461 kosov v skupni vrednosti od 2.287.554 Din; pri tem je dosegel mesec februar rekordno številko 10.300 kosov v vrednosti 1.531.387 Din.

Ravnatoko je promet na blagovnem oddelku v jako lepem razvoju in zaznamuje mesec marec 222 vagonov prometa v skupni vrednosti 2 milijona 792.950 Din. Od tega odpade na les in oglje 212 vagonov v vrednosti od 2.462.000 dinarjev. Nasprotno se kaže oslabiljenje na žitnem trgu, ki je v zvezi s splošno rezervirano tendenco v naših trgovskih krogih. V tekočem letu zaznamujemo tudi napredek v notiranju vrednostnih papirjev, tako delnice Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo in Stavbene družbe d. d., katere efekte moramo prištevati k prvorazrednim na našem tržišču. Nadejamo se, da bodo tudi drugi zavodi in podjetja — posebno industrijska — ki dosedaj ne notirajo na nobeni domači, pač pa na inozemskih borzah, uvedla njihove vrednostne papirje tudi na ljubljanski borzi, tembolj ko so za to obstoječi pogoji povsem ugodni.

Pozabiti ne smemo tudi delovanja borznega razsodišča, ki se v zadnjem času razveseljivo razvija. Leta 1924 je bilo vloženih tožb v skupnem znesku 138.431.33 Din, medtem ko izkazujejo svote letošnjih tožb že vrednost 430 milijonov 942.33 dinarjev.

Razvoj poslovanja borznega razsodišča nam dokazuje, da se polagoma veča zaupanje do te moderne institucije in da poslovni krogi vedno bolj slede duhu modernejšega časa.

Omeniti moramo tu, da delujeta dosedaj na ljubljanski samo dva borzna senzala, kar je vsekakor premalo številu, ako vpoštevamo število borzних senzalov na drugih borzah. Povišanje tega števila bi bilo vsekakor v interesu borze, gospodarskih krogov in splošnosti.

Iz navedenega sledi, da je naša borza, ki je pričela svoje poslovanje v dobi največje svetovne gospodarske krize, srečno prestala ognjeni krst. Da je bila od splošne krize hudo prizadeta, je povsem jasno in da jo čakajo še hudi boji, o tem ni dvoma. Toda, kaj se doseže v življenju brez boja? Marsikdaj pomeni obramba male pristave odločitev velike bitke. Ali tu je neobhodno potreben močan in neupogljiv značaj in tega mora pokazati celokupno naše gospodarstvo, da se rešimo moreče gospodarske nahuhe. V to svrhu ni pri današnjih okoliščinah nobena borza odveč, ne premajhna, ne prevelika, ne preblizu, ne predaleč, kajti vse se pri pospešitvi občin gospodarskih interesov le dopolnjujejo.

Produkcija in poraba volne.

»Wirtschaft und Statistik« je priobčila zelo zanimivo in temeljito študijo o volni, njeni produkciji in porabi. Pomanjkanje surove volne in dviganje cen sta v prvi vrsti posledica zmanjšane števila ovac in pa, ker ovac ne gojijo več samo radi volne, temveč tudi radi mesa. Leta 1923. je bilo za celih 100 milijonov manj ovac na svetu, kakor v začetku stoletja. V tem nazadovanju se zrcali prodiranje pšenice in rastoče zahteve, ki jih stavi industrija zmrznjenega mesa v prekomorstvu. Oboje to zopet je posledica naraščajočega prebivalstva. U. S. Department of Commerce ceni produkcijo volne takole (v tisočih ton):

	Povprečnost		
	1909—1913	1922	1923
Avstralija in Tazmanija	320	281	222
Argentina	163	120	122
Zedinjene države	142	120	121
Južnoafriška unija	75	84	84
Nova Zelandija	90	79	82
Evropska Rusija	145 ¹	68	68
Velika Britanija	61	47	46
Uruguay	71	38	44
Španska	24	40	40
Britanska Indija	27	27	29
Kitajska	23	28	28
Azijska Turčija	41	27	27
Italija	25 ²	27	27
Nemčija	20 ²	22	24
Rumunija	6 ²	19	24
Druge dežele	220	185	194
	1453	1212	1182

Glavni delež v nazadovanju od 1922 na 1923 gre na rovaš znižane volnene produkcije v Avstraliji, najvažnejšem producentu. Semintja pa le opazamo tudi zvišanje, v Uruguayu, Rumuniji i. t. d.

Svetovna uporaba volne se da prav tako, kakor svetovna produkcija, le deloma ugotoviti, s cenitvijo. Angleške in ameriške statistike pravijo, da je uporaba v letih 1921. do 1923. ko lebala med 1.2 in 1.6 milij. ton, nampram 1.4 milij. ton v povprečnosti 1909 do 1913. Na posamezne dežele se je poraba takole razdelila (v tisočih ton):

	Povprečnost		
	1909—1913	1922	1923
Zedinjene države	235	340	352
Velika Britanija	279	329	272
Francija	271	238	227
Nemčija	211 ²	193	170
Italija	30 ²	54	54
Belgija	48	50	50
Japonska	5	27	32
Avstro-Ogrska	48 ²	—	—
Rusija	206 ¹	—	—

Presenetljivo velik je dvig volnene porabe v ameriških Zedinjenih državah in relativno tudi na Japonskem. Zelo so se pa omejile Nemčija, Francija in v zadnjem času tudi Velika Britanija.

¹ Statistika nezanesljiva.
² Nekdanje ozemlje.

Jamstvo železnice za slabo stanje vagonov.

Stranka je naložila na oddajni postaji vagon pšenice sama. Vagon je bil odprt, a pšenica vanj prosto nasuta. Na vmesni postaji pa je železnica iz lastnega nagiba pretovorila blago v drug odprt vagon, ker je bil prejšnji vagon pokvarjen. Na namembno postajo je došlo tovara za 1932 kg manj, nego je bilo oddanega. Stranka je odbila v korist železnice kalo 1%, za ostanek pa zahteva odškodnino. Naložilo se je bilo blago v prvi vagon tako dobro, da je izključeno, da bi bil nastal primanjkljaj vsled načina, kakor se je tovorilo. Nič čudnega pa ni, če se sicer dober voz pokvari med vožnjo s sunki pri premikanju na železniških postajah. Za škodo pa jamči železnica, ker je pšenica iztekla brez krivde tožeče stranke.

Tožena železnica prigovarja tožbi, da tožnica protivno dolžnostim skrbnega trgovca ni zavarovala blaga, naloženega alla rinfusa, s tem, da bi na vratih pritrdila zavarovalne deske proti izsipavanju pšenice, ki je po svoji kakovosti raztrosljiva ob prevozu v odprtem vagonu, kjer je tudi še nevarnost, da se od blaga kaj ukrade — nevarnosti, za katere železnica ne jamči. Prvi vagon je bil dalje že tedaj ves pokvarjen, ko je tožnica blago nakladala; ob najmanjši pazljivosti je morala spoznati slabo vagonovo stanje. Mogla je zahtevati dober voz, pa tega ni storila. Blago se je pa vsekakor raztreslo na tem prvem vagonu.

Pravdo sodišče je tožbenemu zahtevku ugodilo. Dognalo je, da je bilo blago naloženo v prvi vagon povsem v redu, iz česar sledi, da je tožnica v najslabšem primeru dolžna glede na sicer podano raztrosljivost alla rinfusa naložene pšenice, da dopusti v prid tožene železnice samo 1% kalo, katerega je pri odškodnini itak odtegnila. V ostalem pa železnica ne more izvajati iz načina, kako se je vagon naložil, svoje oprostitev od jamstva po §§ 86./1, 2, 4 in 87 žel. obr. prav., ker ostane sama odgovorna za

vse, kar se je po prevzemu blaga med prevozom zgodilo. Ne velja ji tudi prigovor, da je glede na odprti voz upravičena, da odkloni jamstvo tudi za primer tatvine, ker je vendar jasno, da naravna posledica prevažanja v odprtem vagonu ne more biti izguba vsled tatvine (§ 86./i ž. o. pr.)

Prizivno sodišče pa je prizivu ugodilo in je zavrnilo tožbeni zahtevki. Odločilno je to, da je morala odpošiljateljica blago sama naložiti. Ta dolžnost je utemeljena v železniški tarifi od 1. januarja 1918, I. delu, oddelku B, odstavku XIV., da mora odpošiljatelj žitaric sam oskrbeti natovorjenje, kakor tudi vse ukreniti, da žito ne spe. Pri pošiljatih te vrste pa jamči železnica po § 84. ž. o. pr. za škodo, ki nastane z izgubo, zmanjšavo ali poškodbo na blagu od časa prevzema do oddaje po določbah poznejših paragrafov ž. o. pr. Med temi določa § 86/3, da železnica ne jamči za škodo, nastalo iz nevarnosti, ki je združena z nakladanjem ali nedostatnim vkladanjem blaga, ki ga mora odpošiljatelj sam naložiti. Taka nevarnost je pa v tem primeru podana. Odpošiljateljica je bila dolžna, da ima pri vkladanju skrb rednega trgovca. Te skrbi in previdnosti se pa nakladatelj ni držal in tožitelj je ni dokazal. Na prvi stopnji izvršeno dokazovanje vodi namreč do nasprotno ugotovitve. Tožničin nakladalec A. M. je namreč izpovedal, da je bil voz povsem dober in brez pogrške. Iz te izpovedbe pa ne sledi, da je bilo blago tudi v redu naloženo in da je bila prosto nasuta pšenica zavarovana proti izsipavanju in raztrosenju na tak način, kakor treba, kar sledi tudi iz izvedenčevega mnenja, da se pšenica ni raztrosila na potu od vmesne postaje do namembne postaje, da bi pa nič čudnega ne bilo, če je bil voz na oddajni postaji dober, na vmesni pa pokvarjen, ker zadostuje en sam krepak sunek pri premikanju, da se pokvari. Ne sledi pa iz tega, da je bil na razpolago dani voz

slab, pač pa sledi to, da je bila prosto v voz nasuta pšenica slabo naložena. Povrh je pa po okolnostih jasno, da je v tem primeru utegnila škoda nastati po posebno nevarni kakovosti blaga, ki je izpostavljeno posebni nevarnosti izmanjšave in razsipanja. Toženka ima torej za sebe oprostilne razloge po št. 3 in 4 § 86. ž. o. pr. — Če je pa to tako, je po § 86., odst. 2. ž. o. pr. domnevati, da je škoda res tudi nastala iz navedenih nevarnosti, dokler ni nasprotnega dokaza. To dokazati bi bilo moči neposredno s tem, da ob danih okolnostih škoda ni utegnila nastati iz teh nevarnosti, ali pa posredno z izkazom, da je škoda povzročil drug vzrok, ki ni v nobeni zvezi z nepravilnim nakladanjem ali z nevarno kakovostjo prevoznega blaga. Ta dokaz odpravlja pravno sodišče kratko samo s tem, da ostane toženka sama odgovorna za vse, kar se je zgodilo po prevzemu blaga v prevoz. Toda to ne zadostuje, da bi se smelo smatrati za ugotovljeno nasprotje omenjene domneve § 86., odst. 2. ž. o. pr. Tožiteljica bi pač morala trditi in tudi dokazati, kaj in kdo je bil vzrok zmanjšave na blagu. Tega ni storila; trdila je le, da je bil za prevoz pripravljen voz slab in zato vzrok zmanjšave. Toda ta trditev ni bila istinita in se je dokaz o tem tožiteljici ponesrečil, kakor že zgoraj navedeno.

Revizijsko sodišče je ugodilo reviziji ter vzpostavilo sodbo pravnega sodišča. — V primerih, naštetih v 1. odstavku § 86. ž. o. pr., ki v njih železnica v obče ne jamči za škodo, že-

leznica vendar po zadnjem odstavku istega paragrafa ne more uveljavljati oprostilne od jamstva tedaj, če je škoda nastala po njeni krivdi.

To krivdo pa je trdila toženka, navajajoč, da je toženka vršila prevoz v pokvarjenem vagonu. Da je bil vagon pokvarjen, priznava tudi toženka sama. Za dobro stanje svojih vagonov je vsekakor odgovorna železnica. Za njeno načelno odgovornost je neodločeno, ali je bil voz v pokvarjenem stanju že ob tovorjenju blaga ali šele kasneje.

Podana pa je tudi vzročna zveza med poškodovanim vozom, ki ga je šteti železnici v krivdo in med vtoženim primanjkljajem. Ni spora o tem, da je bi vagon »ves razbit«; radi tega, da je bilo treba vse blago pretevoriti na vmesni postaji. Naravna posledica pa je, da se razsiplje žito, naloženo alla rinfusa v takšen povsem razbit vagon. Da je na ta način nastal primanjkljaj, toženka s tem priznava, da zoper vtoževani primanjkljaj prigarja prav to stanje vagona, le da trdi, da je bil vagon takšen že ob tovorjenju, da se je pa toženka vendar zadovoljila s prevozom v njem. Ta trditev pa ni istinita. Nasprotno je prizivna stopnja ugotovila, da je bil vagon ob natovoritvi povsem dober in brez pogrška.

Iz stvarnega položaja, kakršen je ugotovljen, oziroma kakor ga tožena stranka sama priznava, sledi potemtakem, da je škoda nastala po krivdi tožene železnice. Bilo je torej reviziji ugoditi in zopet vzpostaviti prvo sodbo. R. St.

v svili zelo uspešna. Češka tekstilna industrija je razen v Tržiču udeležena na vseh tekstilnih industrijah v Sloveniji in sicer pri Kočevju, Litiji, Preboldu in v Mariboru.

PORCELANSKA INDUSTRIJA.

Porcelansko industrijo reprezentira na našem 66 porcelanskih tovarov, ki imajo skupno 262 porcelanskih peči in zaposlujejo nad 15.000 delavcev. Porcelanska industrija je izrazita eksportna industrija in predstavlja vrednost produkcije pri polni zaposlitvi podjetij 700 milijonov Kč. Devet desetink produkcije se izvažajo v inozemstvo in sicer po vseh nasledstvenih državah, v Severno Ameriko, Anglijo, v kolonije in po Orientu. Eksport je specializiran za ekus, stile in dekorativne motive posameznih narodov in gre po večini preko Hamburga, Antwerpna, Amsterdama ter Trsta. Češka obvlada v tem predmetu tudi naše tržišče napram ostalim inozemskim konkurencom.

STEKLARSKA INDUSTRIJA.

V CSR obstoja 122 steklaren s ca 400 obrati, ki zaposlujejo nad 30.000 delavcev. Steklarska industrija dobiva svoje surovine po pretežni večini v državi in porabi letno do 140.000 vagonov premoga, 15.000 ton glauberjeve soli in 15.000 ton kalcijeve sode, 5.000 vagonov apnenca, 4.000 potaše in 10.000 vagonov peska za topljenje. Steklo za okna izdeluje 17 tovarov, steklenice pa 7 tovarov. Zrcalno in lito steklo izdeluje 7 tovarov. Ostale vrste votlega stekla, kakor so hruške za žarnice, cilindri, svetiljke, kemično in kristalno steklo pa izdeluje 14 tovarov. Na steklarsko industrijo je nanizanih cela vrsta oplemitilnih industrij in zavodov za brušenje, barvanje, slikanje, cizeliranje in okraševanje steklarskih izdelkov. Število takih podjetij znaša mnogo tisoč. Brusilna industrija je posebno razvita kod domača industrija v jablonskem okrožju kjer zaposluje tradicionalno 60 do 80.000 oseb z izdelovanjem raznih vrst biserov, koral, emajlovih in drugih okrasnih predmetov. Tudi v steklarski industriji, posebno pa jablonskih izdelkov, se izvažajo 95% cele produkcije. Celotni izvoz steklarskih izdelkov je znašal v letih 1920/22 ca po 130.000 ton v vrednosti 2 milijarde Kč.

JABLONSKA INDUSTRIJA.

Tovarnarji v jablonskem okrožju so natančno proučili navade, okuse in tradicije posameznih civiliziranih narodov, Indov, Japoncev, Črncev, inzularnih prebivalcev, za katere izdelujejo razne

ovratne in zapestne okrase in filigranske dela. Vsaka rodbina v turnovskem, semilskem, liberškem in fridlanskem okraju je v kaki zvezi in odnošaju z jablonsko industrijo. Delavec pri brušenju stekla je zaslužil na primer pozimi leta 1920 do 200 Kč, nasprotno pa se občutijo časi kriz v teh krajih še mnogo občutneje kakor drugod. Najvažnejša surovina te industrije je steklo, poleg nje pa tudi savski pesek in tuje kemikalije, nadalje razne kovine, celoloid, rogovina, kosti in ilovice. Velike eksportne tvrdke v Jabloncu imajo v svojih registraturah do 800.000 vzorcev raznih izdelkov. Jablonski izdelki so svetovnega slovesa in so razširjeni po vseh kontinentih. Cela industrija je preživela v zadnjih dveh letih težke krize in so se obrati morali znatno reducirati. Ogromne zaloge so povzročile padec cen in je eksport že leta 1923 nazadoval od dveh milijard na 962 milijonov Kč.

(Dalje sledi.)

Savič:

Naša industrija in obrt.

(Nadaljevanje.)

Za sezonske delavce naj bi se osnavljale zimske šole, na primer za kamnoseke, stavbeno in opekarsko stroko, da bi te šole vzgojile dobre kamnoseke, polirje, pečarje itd., katerih jako pogrešamo, ker bi poleg dobre prakse imeli tudi potrebno teoretično znanje.

Potrebne so nam strokovne šole, najprvo praktične, a potem teoretične, v vseh krajih, da se na stari podlagi dotična stroka popolni, odnosno modernizira. Šole te vrste so imele povsod dobre uspehe (kakor omenjeno na primer v Leskovcu), ker so ali pospeševale domačo industrijo ali se pa omogočile veleindustrijo. Take šole bi se naj osnovala primerno razpoložljivim sredstvom za lončarsko industrijo.

Ravno tako bi bilo potrebno, da se v vseh siromašnih krajih, v katerih trpi ljudstvo bedo, osnujejo šole za hišno industrijo, da se jim na ta način pomaga.

Delavske šole ženskega društva v Srbiji, katerim je uspelo, da od leta 1880 pospešujejo po celi Srbiji žensko krojaštvo, dale bi se razširili tudi na druge slične obrti, na primer na izdelovanje steznikov, trikotaže, konfekcije.

Potrebne so nam šole za mlinarstvo, poljedelsko strojstvo, tekstilno industrijo, usnjarstvo itd. tako, da je odveč njihovo potrebo še utemeljevati. Te šole naj bi se osnovala kot dnevne pri večjih zasebnih podjetjih na ta način, da bi bili učenci dopoldne ali popoldne zaposleni v tovarni, ostali čas pa v šoli. Osnovati bi se dale pa tudi kot večerne šole. Učenci bi po dnevi delali v tovarni, zvečer naj bi pa prihajali v šolo.

Nič manj ni potrebno osnovanje hotelirske in kuharske šole, šole za izdelovanje konzerv, da si vzgojimo dobre hotelirje, kuharje za hotele in kuharje za konzerve, katere nujno potrebujemo.

Za sedanje mojstre naj bi se snovali mojsterski tečajji, dnevni in večerni. Za mladino je treba pripraviti tudi učila in strokovne knjige.

IV.

POSEBNI PREGLED ŠOL.

Splošne obrtniške ali obrtniško-trgovske večerne in nedeljske šole. Te šole obiskujejo vajenci in pomočniki, ki so v Srbiji in Bosni dovršili ljudsko šolo, v drugih naših krajih pa poleg ljudske šole tudi nadaljevalno šolo. Šole te vrste so jako koristne. Osnavljajo se tudi v majhnih trgih ter so pri nas dokazale jako lepe uspehe. Na njih pridobijo učenci temeljno trgovsko podlago, brez katere ne more danes noben moderni obrtnik shajati. Vojske so prepredile, da ne vidimo sadov teh šol v Srbiji. Sedaj bi jih bilo treba preskrbeti s primernimi šolskimi knjigami in učili, kar je tembolj potrebno, ker se je v vojnem času vse uničilo.

V večjih mestih bi bilo treba te šole čim preje reformirati, da bi mogla vsaka stroka, ki ima nad 30 vajencev, imeti lastno šolo. Take strokovne šole imamo mi v Beogradu: večerno nedeljsko stavbeno šolo za vse stavbene stroke, posebno šolo imamo tudi za čevljarje. V Ljubljani obstoje strokovne večerne šole na obrtni šoli.

Za specializiranje večernih šol po strokah je treba izdelati potrebne učne knjige, nabaviti učila in usposobiti strokovno učno osebje. A to je posel, za katerega je treba kredita, časa in potrpljenja.

Strokovno obrtniško-industrijske dnevne šole za stavbene in strojne obrti. Te šole naj bi obiskovala mladina, ki je dovršila ljudsko šolo ali pa štiri razrede gimnazije ali enakomernih učnih zavodov. Šole naj bi bile samostojne strokovne šole z lastnimi delavnicami ali pa naj bi se osnovala v državnih ali privatnih delavnicah. Samostojne strokovne šole z lastnimi delavnicami mnogo veljajo ter se vedno predpostavljajo, da jih obiskuje mladina z višjo šolsko izobrazbo, a istotako, da naj sprejemajo šole v državnih delavnicah vajence, ki so dovršili ljudsko šolo. Najbolj so se izkazale šole z lastnimi delavnicami, to so višje obrtne šole, ki imajo poleg višje šole tudi nižje obrtne šole, kjer izučeni pomočniki morejo popolniti svoje teoretično znanje in se usposobiti za strokovne tovarniške mojstre ali boljše obrtnike. Take šole obstoje v Ljubljani, Zagrebu in Splitu. V teh šolah se usposobljajo delovodje, praktični inženjerji, boljši risarji, stavbeniki, kemiki, ki so sposobni, da vodijo tovarno, električarji, ki so sposobni voditi tudi večje elektrarne itd.

(Dalje sledi.)

Trgovina.

Trgovcem na znanje! Dogajajo se slučajji, da ponekod branijo organi finančne straže in orožništva trgovcem prodajo 80% kisove kisline, češ, da se sme prodajati kisline le v razredjenem stanju od 15%. Pri tem se sklicujejo na svoječasno prepečeno ministarstva za narodno zdravje, ki pa je že dne 13. decembra 1924, v št. 293 »Službenih Novin« objavilo sledeči odlok o prodaji kisove kisline: »Odlok g. ministra narodnega zdravja od 6. decembra 1924, HBR 51437 veljajo za prodajo kisove kisline do definitivne odločitve Sanitetnega sveta vsi oni predpisi, ki so v poedinih oblastih veljali pred odlokom HBR 36.662, z dne 29. septembra 1924. S tem odlokom se do nadaljnje naredbe razveljavlja odlok HBR 36.662.« Prodaja kisove kisline je torej prosta.

Ogromne zaloge tobaka za izvoz. — V naši kraljevini je za izvoz na razpolago 400 vagonov tobaka letine leta 1923 in 1000 vagonov letine leta 1924. Ako se posreči ta tobak prodati v inozemstvo, se bo naš dinar izdatno izboljšal.

Inozemska trgovina v Mali Aziji. Na maloazijskih tržiščih pridejo za trgovino v glavnem nastopni predmeti inozemskega izvora v poštev: tekstilno blago, umetna svila in volna za izdelavo preprog, fesi, manufakturno blago, usnjeni izdelki, fini čevlji, papir in papirni izdelki, cigaretni papir, steklo in porcelan, kuhinjska posoda in orodje, železnina, orodje, pile, žage, navadni noži, šivalni stroji, poljedelski stroji, motorji, armature, sesalke, vodovodne cevi, kemični produkti, milo, sveče, petrolejske svetilke, svinčniki, gumbi, pivo, sladkor, špirit itd. — V predvojni dobi so obvladovali maloazijski trg Grki in Armenci. Po izgonu Grkov in Armencev iz turškega ozemlja so pokupili njihove znatne zaloge Turki po jako nizkih cenah. V povojni dobi so imeli evropski trgovski potniki zaradi tega jako majhne uspehe, dokler se niso porabile po nizki ceni kupljene zaloge. Nekaj časa v povojni dobi je obvladovala Amerika turški trg, posebno glede strojev. Pozneje jo je izpodrinila Francija, kateri pa glede tekstilnega blaga dela Italija občutno konkurenco. Vsled visokih uvoznih, pogosto prohibitivnih carin in velikih konkurenčnega boja so nastale na maloazijskih tržiščih glede cen in kreditov take razmere, da mora producent, ki se hoče tam s pridom uveljaviti, razpolagati z ogromnim kapitalom. Plačilo v tleh

Češkoslovaška industrija.

(Predavanje tajnika trgovske in obrtniške zbornice g. Iv. Mohoriča v Češkoslovaški-jugoslovenski ligi dne 6. t. m.)

(Nadaljevanje.)

TEKSTILNA INDUSTRIJA.

Tekstilna industrija spada v CSR poleg kovinske med najstarejše industrijske panoge. Njeni začetki segajo mnogo stoletij nazaj in se je udomačila posebno v severno-vzhodnem Češkem kot ročno tkalstvo. Ko se je pričelo z mehaniziranjem obratov, so se razvile najprvo predilnice za platneno blago, pozneje šele bombažna industrija. Tekstilna industrija na Češkem zaposluje normalno okrog 200.000 delavcev in pripada nevtiški konfekcije 1/2 češkoslovaškega izvoza na tekstilne izdelke.

Leta 1922 je znašala vrednost izvoza tekstilnih predmetov iz Češkoslovaške 3.196 milijonov Kč. Najnazorneje je razvidna razvitost tekstilne industrije na Češkoslovaškem iz sledečih števil: Cela bivša monarhija je imela 4 milijone 941.000 vreten, od katerih se nahaja v sedanji CSR 3.565.000 vreten, torej skoraj 75%. Mehaničnih statev je na Češkem okroglo 130.000 ali 90% od vseh mehaničnih statev bivše monarhije. Tudi industrija za tiskanje tkanin je zastopana v CSR s 170 podjetji, dočim jih je cela monarhija imela 220. Enako razvita je volnena industrija, ki razpolaga s 34.000 statvami in 800.000 vreteni, s katerimi se predela letno 31 milijonov kilogramov volne.

Platnena industrija je reprezentirana s 26 predilnicami, ki imajo 284.000 vreten, kar predstavlja 97% te panoge v celi bivši monarhiji. Platnenih tkalnic imajo 140 z 11.000 mehaničnimi statvami.

Tudi jutna industrija v Češki reprezentira 85% jutne industrije bivše monarhije in je v stanju izdelati letno 60 milijonov vreč surove jute.

Svilena industrija je zastopana s 53 tkalnicami za svilene tkalnice, dočim jih je cela monarhija imela 66.

Vsa ta ogromna industrija je prišla po prevratu v težak položaj, ker so nasledstvene države začele ščititi in razširjati svoja, dasi maloštevilna tekstilna podjetja in tako so bila mnoga podjetja primorana osnovati v novih državah svoje podružne obrate. Toda kljub temu zmaguje na naših tržiščih še vedno kvalitetno blago češkega izvora. Bodočnost češkoslovaške tekstilne industrije je odvisna od trgovskih pogodb. Na našem tržišču se srečuje z italijansko konkurenco, ki je v mnogem oziru posebno pa

do šestih mesecih se mora pri vsaki kupčiji skoro praviloma dovoljevati. — Za trgovske posle s Turčijo je potrebna največja realnost. Ako se zaupanje turškega trgovca le enkrat zlorabi, noče imeti z dotično firmo ničesar več opraviti. Kupčije se s Turki sklepajo jako počasi, kar je že v značaju orientalcov. Trgovino z Malo Azijo posreduje Carigrad. Naročila se sprejemajo po vzorcih in se morajo izvršiti natančno tako, kakor kaže vzorec.

Znižanje cen za sladkor. — Trajno slaba tendenca na svetovnem sladkornem trgu je onemogočila vse poizkuse naših tovarn, da prodajo presežek produkte v inozemstvo. V celoti se je pri nas v zadnji kampanji izdelalo 12.500 vagonov sladkorja, to je približno 5500 vagonov preko lastne potrebe. Od presežka je sladkorna industrija do sedaj prodala v inozemstvo samo 600 vagonov. Ker so izgledi za nadaljnji izvoz jako slabi, morajo naše tovarne računati s tem, da bodo morale približno 4—4500 vagonov iz letošnje kampanje prevzeti v prihodnjo kampanjo. Zaradi tega se bo letos najmanj polovico sladkorne pese posadilo manj nego lansko leto. Slaba tendenca v inozemstvu vpliva tudi na tuzemske cene. Sladkorni kartel je ravno pred kratkim znižal cene za nadaljnih 15 par pri kg.

Lesni promet v pristanišču na Sušaku. Od dne 24. februarja 1924, ko so odšli Italijani iz pristanišča na Sušaku, pa do konca leta 1924 se je uvozilo na Sušak 726 ton drv in 581 ton lesa, izvozilo pa iz Sušaka: 8913 ton dog, 93.484 m³ bukovega in hrastovega lesa in 17.892 ton železniških pragov. Kam so se te množine izvozile, iz uradnega izkaza ni razvidno. Po morju se je v pristanišče uvozilo z različnimi parniki in jadrnicami v istem času 84.209 ton blaga in 102.824 hl vina, to je skupaj 9449 vagonov, izvozilo pa 35.962 ton blaga in 93.484 m³ lesa, to je skupaj 8270 vagonov. Celokupni promet je torej znašal 17.719 vagonov. Uvozilo se je za 1170 vagonov blaga več nego izvozilo, seveda je pri tem smatrati uvoz in izvoz v ožjem pomenu, to je, da se je uvozilo, odnosno izvozilo navedene množine v sušaškem pristanišču, ni pa znano, koliko je tega blaga došlo v pristanišče iz našega ozemlja (Dalmacije) in koliko se je preko tega pristanišča odprenilo blaga v Dalmacijo.

Indeksna številka za veletrgovino na Rumunskem. — Na podlagi cen dne 1. avgusta 1916. leta preračunjena povprečna indeksna številka izkazuje za mesec marec 1925. 4384 točk (v februarju t. l. 4364), za posamezne točke pa, in sicer za živila 4593 (4593), za obleko 5376 (5340) in za deset najvažnejših življenskih potrebščin 3183 (3160).

Industrija.

Gospodarske prilike nemške industrije. — Sporazum združenja industrije sirovega jekla je podaljšan do konca leta 1925. V kovinski industriji se splošno opaža želja, da se industrija združi po vrsti svojih izdelkov, ker se je izkazalo, da taki dogovori omogočajo snoteno delo in nemoten izvoz. Kovinski industriji pomanjkuje za povoljni razvoj cenovnega kapitala. Cene so še vedno nad svetovno pariteto, a visoke tarife za prevoz še bolj podražujejo že itak drago blago. Kakor v prejšnjih mesecih tako tudi sedaj izpodirivajo nemške produkte na inozemskih tržiščih v glavnem francoska in belgijska kovinska industrija. V Gornji Šleziji produkcija pada. Od 15 fužin jih je v obratu le še 8. Šleski industriji uspešno konkurira češkoslovaška kovinska. V strojni industriji cene padajo vsled inozemske konkurence. Kljub temu pa so kupčije slabe. Lipski velesejem ni imel v tem oziru povoljnih uspehov. Specijalno blago »Solingen«, ki se je svoječasnno izvažalo v velikih množinah na Nemško, ne vzdrži več konkurence, pobija jo v prvi vrsti ameriško blago. Večje poslovne stike ima nemška kovinska industrija samo še z Orientom. Stanje industrije za izdelovanje lokomotiv in vagonov je jako nepovoljno, ker ima jako malo naročil. V električni industriji je položaj kolikor toliko zadovoljiv. Domačih naročil ima ta industrija devolj, v inozemstvu pa more sklepati kupčije le vsled tega, da izdatno popuščajo na ceni. Ta industrija upa na boljši razvoj, čim se elektrificirajo nemške železnice.

V kemijski industriji je položaj neizpremenjen, le izgledi na izdatnejše kupčije so še manjši nego so bili dosedaj. V stavbeni stroki so kupčije slabe vsled slabega vremena. Razen tega vplivajo na zastoj tudi visoke cene stavbenega materijala, ki so 60—70% višje nego v predvojni dobi. Mezde so znatno višje. Dosedaj so imeli zidarji 1,08, pomočniki 0,85, a delavci 0,70 marke na uro, a od 15. aprila se te mezde povišajo na 1,15, 0,90 in 0,72 marke na uro. Na tržišču lesa se kupčije povoljno razvijajo, cene so pa za 40—50% nižje nego so bile v januarju in februarju t. l. Papirna industrija se povsem normalno razvija, dasi nekatere tovarne niso obratovale v polnem obsegu, odnosno z vso kapaciteto.

Denarstvo.

Obrestovanje pri denarnih zavodih v Sloveniji. — Od 1. aprila 1925 se obrestujejo pri denarnih zavodih vloge na tekoči račun a) a vista maksimalno s 7% na leto, b) vloge, vezane najmanj na en mesec ali odpovedljive za isti rok 10%, c) iste vloge vezane ali odpovedljive na dva meseca 11%, vezane ali odpovedljive na tri mesece, pa 12%. Inozemske vloge se obrestujejo po posebnem dogovoru. Vloge na krajšo nego enomesečno odpoved se smatrajo za vloge a vista. — Vloge na knjižice in blagajniška nakazila se obrestujejo: a) vista maksimalno s 5—7%, na enomesečno odpoved z 8%, na dvomesečno odpoved 9% in na trimesečno odpoved z 10%.

Zlata pariteta nasledstvenih držav. — Jugoslavija 1 zlat dinar = 11,88 pap. dinarjev (dne 6. aprila t. l.); Češkoslovaška: 1 zlata krona = 6,83 pap. kron (dne 6. aprila t. l.); Avstrija: 1 zlata krona = 14,400 pap. kron (od 15. aprila 1923 dalje); Ogrska: 1 zlata krona = 14,700 papirnatih kron (zlata pariteta za carinska plačila); Italija: 1 zlata lira = 4,75 pap. lir (zlata pariteta za carinska plačila); Rumunija: 1 zlati lej = 40,64 pap. lej (dne 6. aprila t. l.).

Obtok bankovcev. — Po stanju dne 31. marca t. l. so imele emisijske banke bankovcev v obtoku; v Avstriji za 790 milj. šilingov, v Nemčiji za 2315 milj. drž. mark, na Češkoslovaškem za 7680 milj. kron, na Ogrskem za 4270 milijard kron, v Jugoslaviji za 5594 milj. Din in na Poljskem za 517 milj. zlotov.

Obrestovanje na Češkoslovaškem. — Bančni kartel je sklenil obrestovati vloge na tekoči račun enotno s 5% (do sedaj s 4%). Obrestna mera za pasivne tekoče račune se je hkratu zvišala od 8% na 9%.

Davki in takse.

Davčna varščina. Neko podjetje se je pritožilo generalni direkciji neposrednih davkov, da zahtevajo carinarnice, naj plača 4% državno varščino pri izvozu svojih izdelkov ali pa naj dokaže, da je za svoj izvozniški obrat plačalo vse zapadle davke. Generalna direkcija je na to pritožbo odločila, da so industrijska podjetja, ki javno polagajo račune, dolžna pri izvozu svojih izdelkov edino dokazati, da so plačale davke za svojo zadnjo bilanco. Drugih dokazov se od teh podjetij ne sme zahtevati.

Italijanski prometni davek. — Italijanske carinarnice pobirajo od dne 1. aprila t. l. od vrednosti blaga 1% takso, to je za vsakih 100 lir vrednosti, ki jo izkazuje faktura, ali ki se naznači na deklaraciji.

Davčna obremenitev za enega prebivalca je znašala v letu 1913 na Francoskem 84,5 frankov, v Italiji 53,8 lir in v Zedinjenih državah 6,8 dolarjev. V letu 1924 se je obremenitev zvišala na Francoskem na 67,1 frankov, v Italiji na 341,7 lir in v Združenih državah na 26,8 dolarjev. Na Francoskem se je torej izza predvojne dobe posmerila, v Italiji posmerila in v Združenih državah počestovala.

Promet.

Naša telefonska statistika. — Naša kraljevina ima 896 telefonskih postaj in javnih govornic s 27.009 aparatov. Vse zveze v lokalnem prometu so dolge 27.270 km, v medkrajevnem prometu pa 64.633 km. Na tisoč prebivalcev odpadejo trije aparati, kar priča, da telefonski promet pri nas še ni na višku, kajti v zapadnih državah odpade na tisoč prebivalcev n. pr. v Ameriki 120, v Nemčiji 30 in na Francoskem 10 aparatov.

Izvirna izpričevala pri pošiljstvih v Turčijo. — Do konca meseca aprila t. l. je treba prilagati izvorna izpričevala samo za blago, katero se hoče cariniti po ugodnostnem tarifu, od 1. maja t. l. pa se bodo zahtevala izvorna izpričevala za pošiljstve vseh vrst blaga brez ozira na to, kakšnega izvora je poslano blago.

Uvedba selske dostave pri pošti Gomilsko. — Dne 16. marca t. l. se je uvedla pri pošti Gomilsko selska dostava v kraje Zakelj, Trnava, Št. Rupert in Grajska vas. Dostavlja se vsak dan razen nedelj.

Železniški tarifi v Rumuniji. — Dne 1. maja 1925 se vse tarife na rumunskih državnih železnicah zvišajo za 50%, torej tako za osebni kakor blagovni promet.

Zlatorog terpentinovo milo,

najboljši domači izdelek, ne sme manjkati v nobeni trgovini! Vsaka gospodinja, katera je prala enkrat s tem milom, ne bo več kupila drugega mila!

Iz naših organizacij.

Trgovsko društvo v Celju vabi na XVI. redni letni občni zbor, ki se vrši v četrtek dne 16. aprila t. l. ob 7. zvečer v rdeči sobi Narodnega doma. Dnevni red: 1. Otvoritev občnega zbora. 2. Pozdrav predsednika. 3. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 4. Poročilo funkcionarjev, a) tajnika, b) blagajnika in c) računskih pregledovalcev. 5. Volitve: a) predsednika, b) 8 odbornikov ter 2 namestnikov, c) 2 računskih pregledovalcev in d) pravnega sveta. 6. Slučajnosti. Ako občni zbor ob določeni uri ne bi bil soplečen, se vrši v smislu § 11. društvenih pravil istočasno in s istim dnevnim redom drug občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih članov.

OBČNI ZBOR TRGOVSKE ZADRUGE ZA SODNI OKRAJ LAŠKO.

(Konec.)

V šolske odbore se delegirajo: za Hrastnik Simonišek, za Laško Osolin, za Trbovlje Šetinec.

Stroški zveznih delegatov. Odposlanec gremija k sejam in zborovanjem zveze se sklene v bodoče plačevati odškodnino v znesku po 150 Din za dan in osebo.

Raznoterosti. Na predloge različnih zborovalcev se sklene storiti potrebne korake, da se ukine zabrana točenja alkoholnih pijač v času od sobote zvečer do ponedeljka opoldne in da se odpravi prestroga kontrola označevanja cen na izloženih predmetih.

Ne priznava se upravičenost sklepa Zveze gostilničarskih zadrug v Ljubljani od 26. marca glede točenja žganih opojnih pijač.

Zbor se izreče za odpravo zakona o prisilni poravnavi ter zahteva primerno zaščito za trgovstvo, da ne bo primorano prositi za prisilno poravnavo.

Včlanjenje trgovcev fočilcev v gostilničarske zadruge se odobrava.

V posebni spomenici se zahteva takojšnje ukinjenje odloka ljubljanskega oddelka ministrstva trgovine in industrije, s katerim so se konzumna društva tr-

boveljske premogokopne družbe kot aprovizacije oprostila poslovnega davka.

V drugi resoluciji se zahteva, da se k sestavi novele o gospodarskem svetu pritegnejo zastopniki pridobitnih krogov.

Končno čestita združni član Rudolf Dergan načelniku Konradu Elsbacherju k najvišjemu odlikovanju, zahvaljujoč se mu imenom cellega zbora za njegovo dosedanje požrtvovalno in uspešno delovanje v prid trgovskega stanu in proseč ga, da tudi v bodoče posveča interesom trgovstva isto pozornost. Tem besedam sledi živahno odobravanje. Načelnik se zahvali za častitke s povdarkom, da odlikovanje ne smatra za osebno zadevo, marveč za zadevo slovenskega trgovstva v obče ter obljublja, da bode kakor doslej tudi v naprej rade volje posvečal svoje zmožnosti povzdigi ugleda in okrepljenju materijalnega položaja domačega trgovstva.

Z zahvalo za lepo udeležbo in stvarno razpravo zaključil predsednik zborovanje ob 19. uri.

Razno.

Glasovi k ukinjenju prisilne poravnave izven stečaja. K članku »Prisilna poravnava ukinjena«, ki je izšel pred kratkim v našem listu, pričujemo ta-le zanimiv dopis iz Novega mesta: Splošno je začudenje, da se je prisilna poravnava ukinila in to proti enoglasnemu mnenju domačih gospodarskih in pravnih krogov in njih poklicanih reprezentacij. Res je, da v Srbiji tega ne bodo tako zelo občutili, ker živa po izjavi beograjskih listov dolžnik ondi zadostno zaščito vsled počasnosti postopanja in je bila ta uredba na Srbijo razširjena šele pred tremi leti. Na drugi strani pa oni del poslancev, ki izhaja iz Srbije in Bosne, ni mogel imeti nobenega interesa na tem, da se ta institucija ukine tudi v Sloveniji, Hrvatski, Vojvodini in Dalmaciji, kjer je bila v veljavi že okoli deset let in se je že udomačila. Kdor je zasledoval polemiko za in proti prisilni poravnavi v zagrebških in beograjskih listih v zadnjem času, ni mogel ostati v dvomu, da je prisilna poravnava trn v peti inozemskim uvoznikom iz nam sosednih dežel, ki imajo močno organizacijo in ki znajo v varnost svojih interesov ne-le izborno se posluževati svojih konzularnih in diplomatskih zastopstev, temveč smatrajo v tem pogledu vsako sredstvo za dovoljeno. V času, ko so se pravniški kongres v Zagrebu in zveze trgovskih, obrtnih in industrijskih zbornic izrekle za ohranitev prisilne poravnave v reformirani obliki, izhajali so v tržaškem »Piccolu« članki, ki so v interesu italijanske tekstilne industrije zahtevali nje popolno ukinjenje. V nekem zagrebškem listu se je povdarjalo, da so inozemski diplomati v Jugoslaviji za ukinjenje taiste, češ da nasprotuje poslovni morali in oškoduje naš kredit. Vse te sosedne dežele pa niti ne mislijo na to, da bi prisilno poravnavo same odpravile, temveč so vse nastopile pot reforme, ki naj onemogoči nje zlorabo. Ravno pred kratkim se je v Avstriji uvedla določba, da ima minimalna kvota znašati 50%. V Italiji pa je itak vsaka izvršba v bistvu prisilna poravnava, ker se terjatve ne plačujejo po prednosti, temveč v sorazmerju z njih višino. — Splošno mnenje je, da so poleg neinteresiranosti parlamentarne večine bili pri ukinjenju tega instituta na delu inozemski uplivi, katerim so odgovorni krogi podlegli. Stvar gospodarskih krogov je, da izposlušajo, da se ista v zboljšani obliki čimprej zopet uvede vsaj v onih krajih, kjer je pred letom 1922 obstojala.

Načrt zakona o poljedelskih kreditih. — Po načrtu zakona o poljedelskih kreditih naj bi osnovala država zavod za poljedelske kredite v Beogradu. Zavod naj bi vodil upravni odbor, obstoječ iz zastopnikov državnega sveta, glavne kontrole, Narodne banke, poštne hranilnice, poljedelskega ministra in treh čla-

nov glavnega združnega saveza. Zavod bi posloval potom oblastnih in krajevnih zadrug. Delež bi znašali pri krajevnih zadrugah 100 Din in pri oblastnih zadrugah 1000 Din. Zadrugniki bi dobivali kratko-, srednje- ali dolgoročno posojila po ugodni obrestni meri za namene izboljšanja poljedelske produkcije. Sredstva bo črpal zavod iz enkratne državne podpore, ki se izplača v petih zaporednih letnih rokih, iz 75% vsote, ki jo vsako leto plača državi Narodna banka, iz 50% dobička razredne loterije, iz 75% vsote, katero plača državi vsako leto hipotekarna banka, iz 20% vsakoletnega dobička poštne hranilnice.

Radio-aparati v naši kraljevini. Ministrstvo pošte in brzojava je dosedaj dovolilo postaviti 471 radio-aparatorov v naši kraljevini in sicer za področje direkcije v Beogradu 103, Zagrebu 188, Ljubljana 41, Sarajevu 27, Skoplje 5, Split 12 in Novi Sad 100.

Kako kaže letina v Banatu? Suhi vetrovi proti koncu zime so letini precej škodovali in je precejšnji del ozimne bil uničen. Vremenska izprememba v zadnjem času, to je pogostejše in krajše deževje je tla zadosti namočilo, tako da ostala setev boljše uspeva. Sedaj je setev v dobrem stanju in je upanje, da bo žetev dobra. Sedanje vreme je tudi za koruzo ugodno. Žitni trg je miren. Pšenice se stavlja malo na trg, prodaja se po 425 do 440 dinarjev meterski cent. Koruza se veliko bolj ponuja na prodaj in sicer po 150 do 160 dinarjev meterski cent. Vinska trta se pri sedanjem vremenu jako ugodno razvija. Ako bo ostalo pri sedanjem vremenu in če ne nastopijo trtne bolezni, bo letina jako ugodna. Zgodnje sadje je vsled mrzlega vremena veliko trpelo in ni upanje, da bi se moglo kaj popraviti.

Poštna hranilnica v l. 1924. Pri poštni hranilnici je bilo koncem l. 1924. naloženih za 450 milijonov dinarjev vlog. Od teh vlog je poštna hranilnica razposodila raznim denarnim zavodom na tekoči račun ali na lombarni kredit 316 milj. Din. Posojila na tekoči račun so denarni zavodi obrestovali po 3, 6, 8 in 10% letno, lombardne kredite pa po 10 do 12%. Obrestna mera se je ravnala po dobi dogovorjenega odlovednega roka. Dosedaj je poštna hranilnica stopila v stik z enakimi organizacijami v Zedinjenih državah ameriških, pripravila pa zvezo tudi z Kanado in Čehoslovaško. Z ameriškim organizacijami je naša poštna hranilnica v zvezi od l. 1924. V tem letu je z njenim posredovanjem došlo v našo kraljevino 235.000 dolarjev z 8091 čeki, v Ameriko pa se je preodkazalo 16.000 dolarjev z 233 čeki. Poštna hranilnica obrestuje sedaj hranilne vloge s 3% in vloge na tekoči račun s 2%. Pojavlja pa se tendenca, da se poštne hranilnice omogoči višje obrestovanje, ki bi boljše vstrezalo razmeram na našem denarnem trgu. Kakor kaže, uprava poštne hranilnice sama ni naklonjena višjemu obrestovanju. Govori se, da je dobila od jako merodajnih stra-

ni predlog, da zviša obresno mero na 5 do 6 odstotkov.

Državna borza dela v Mariboru. Od 5. do 11. aprila je bilo pri tej borzi 81 prostih mest prijavljenih, 82 oseb je iskalo službe, v 42. slučajih je borza posredovala uspešno in 9 oseb je odpotovalo; od 1. januarja do 11. aprila pa je bilo 1783 prostih mest prijavljenih, 2981 oseb je iskalo službe, v 846. slučajih je borza posredovala uspešno in 146 oseb je odpotovalo.

Goriška Matica izda za leto 1926. štiri Maticne knjige in sicer bodo sledeče: 1. »Evmijak«, spisal prof. dr. Joža Lorenčič. 2. Zgodovinska povest iz tužne Istre, spisal prof. dr. Ivo Pregelj. 3. Zivotopis nesmrtnega velikana in ljubitelja mladine Don Bosca, pripravil prof. I. Meze. 4. Koledar za leto 1926 s pestro vsebino s slikami. Cena vsem štirim knjigam je samo 30 dinarjev, kateri znesek se plača lahko takoj ali pa ob sprejemu knjig poverjeniku za Maribor, g. Viktorju Kovaču. Orožnova ulica številka 7. I., ki sprejema tudi naročila.

Avstrijska trgovska politika. — Trgovinski minister Avstrijske republike se je pred kratkim udeležil zborovanja industrijcev na Tirolskem in ob tej priliki o neposrednih ciljih avstrijske trgovske politike sporočil, da namerava Avstrija razen s Švicco skleniti trgovske pogodbe še z Jugoslavijo, Ogrsko in Poljsko. Avstrijski zastopniki se v Bernu trudijo, da dosežejo znižanje posameznih postavk nove švicarske carinske tarife. Pogajanja z Jugoslavijo, ki so se prekinila v jeseni lanskega leta, bodo jako težavna, ker ima nova jugoslovanska carinska tarifa značaj visoke carinske zaščite. Enake so razmere na Ogrskem in Poljskem, kjer mora avstrijski uvoz kalkulirati s carino po 25—30% ad valorem.

Reforma poravnalnega postopanja na Ogrskem. — Ogrski justični minister je na podlagi pooblastitvenega zakona z naredbo odredil, da se poravnalno postopanje ne sme uvesti, ako se ni dolжник zavezal, da plača najkasneje tekom enega leta najmanj 40% kvoto dolžne vsote. — Pri 50% kvoti sme dolжник prositi za podaljšanje roka. Za več nego pol leta se rok podaljša le dolžnikom, ki plačajo 100% kvoto.

Brezposelnost na Dunaju. Tekom meseca marca t. l. se je število brezposelnih oseb na Dunaju znižalo od 79.973 na 78.089.

Začasna nemško-belgijska trgovinska pogodba. Dne 4. aprila t. l. so Belgija in Nemčija podpisali začasno trgovinsko pogodbo, ki je sestavljena v polnem obsegu po načelu najvišjih ugodnosti. Samo tekom prvih 6 do 12 mesecev je obojestransko dovoljeno neznatno diferenciranje.

Stroški za preživljanje na Poljskem so se v mesecu februarju t. l. napram prejšnjim mesecem znižali v Varšavi za 0.6% in v Krakovem za 0.4%, nasprotno so se pa na Poznanjskem zvišali za 0.8%. — Indeksna številka za veletrgovino

(1914 = 100) se je tekom meseca februarja t. l. zvišala za 1.4% in dosegla 121.1 točk.

Ljubljanska borza.

dne 14. aprila 1925.

Blago: Deske III. vrste, 20 in 25 mm, fco meja, bl. 550; Cerovi krliji, 2 m dolž., od 25 cm prem. napr., fco nakl. p. 10 vag., den. 18, bl. 18, zalj. 18; Smrekovi in jelovi hlodi, od 25 cm prem. napr., 4 m dolž., fco naklad. post., den. 250; Bukovo ogle, Ia vilano, fco meja, den. 118; — Pšenica Hard Winter 2, par. Ljubljana, bl. 480; Pšenica Rosafé, par. Ljubljana, bl. 450; Otrobi pšen., drobni juta vreče, par. Ljublj., bl. 225; Koruza prompt. par. Ljublj., bl. 217.50; Koruza prompt. mešana, par. Ljublj., bl. 197.50; Krompir rdečkast, fco štaj. post., bl. 140; krompir beli, fco štaj. post., bl. 125; krompir rumeni, fco štaj. post., bl. 110; bučne peške, nerešetane, rinfusa, fco hrv. post., bl. 560; fižol mandolon fco Ljublj. den. 310.

Vrednote: 7% invest. pos. iz l. 1921., den. 61, bl. 63; loterijska 2½% drž. renta za vojno škodo, den. 159, bl. 161; Celjska pos., den. 210, bl. 212; Ljublj. kredit. banka, Ljublj., den. 217; Merkantilna banka, Kočevje, den. 110, bl. 110, zaklj. 110; Prva hrv. šted., Zagreb, den. 830, bl. 835; Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana, den. 190, bl. 200; Strojne tov. in liv. d. d., Ljubljana, bl. 134; Trbov. prem. družba, Ljublj. den. 400, bl. 415; Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d., Ljubljana, den. 100, bl. 107; »Nihag«, d. d. za ind. i trg. drvom, Zagreb, den. 15; »Stavbna družba« d. d., Ljubljana, den. 265, bl. 280.

Tržna poročila.

Žitne cene na novosadski borzi. Na novosadski blagovni borzi so notirale cene žita pred velikonočnimi prazniki (v oklepaju cene 6. aprila): pšenica baška 2% 360 (455), turščica baška 165 (195), moka št. >6< 505, moka št. >0< 660 (660). Velike spremembe in kolebanje cen na ameriških tržiščih so začele vplivati slednjih tudi na evropska tržišča, kjer prehaja poslovanje polagoma v normalni tir. Pri nas je bila sicer tendenca ves čas nespremenjena in čvrsta, ker ameriško notiranje ni vplivalo na naše cene. Glavni razlog je slaba ponudba od strani producentov in popolno zatišje v izvozu moke. Domači konsum se polagoma zalaga in mlini kupujejo samo manjše količine po svoji faktični potrebi. Zdi se, da je blago v cenah povsod zelo padlo in da trgovci nimajo niti najnavadnejših zalog, toda navzlic temu ni nikakega izgleda, da bi cene poskočile, ker bi tendenca navzgor takoj paralizirale cene ameriške 80 kg težke in povsem čiste pšenice, ki leži v Trstu in se prodaja po 425 Din franko postaja Gruž. — Za turščico se srednjeevropski konsumenti še vedno malo zanimajo. Za relacijo Braila je nekoliko povpraševanja po nizkih ce-

nah, toda v skladu z argentinskimi notiranjem. Pri nas je dovoz na tržišča zelo nazadoval in ponudba je postala slaba. Producenti so pozimi prodali mnogo surove turščice po relativno dokaj visokih cenah in se ne morejo sprijazniti s sedanji cenami. Producenti pa drže ostale zaloge, ker računajo, da bodo cene poskočile. Naši konsumenti v Evropi bodo prisiljeni v doglednem času zopet kupovati. Posledica tega bo, da se cene nekoliko popravijo vsaj v mejah daleč pod to pariteto. — Na domačih tržiščih so notirale cene žita: Pšenica baška 460 Din; srbijanska 380, riž 330, ječmen 300, oves 290, turščica prompt. 172, turščica maj 178. Na inozemskih tržiščih je notirala: Chicago, pšenica maj 153 dolarjev (350 Din), turščica maj 106 dol. (245 dinarjev); turščica julij 109 dol., (250 dinarjev); Antwerpen, turščica 10.30 hol. goldinarjev (255 Din), Bratislava, turščica maj 125 Kč (230 Din), Dunaj, pšenica 53 šilingov (455 Din), turščica 27 šilingov (232 Din).

Najboljši
Svjalni stroj
je edino le

Josip Petelinc-a

marka
Gritzner in Adler
za redilno, svet in industrijo

Ljubljana blizu Prešernovega spomenika
Pravi v vsakoj krogloščeni. Večletna garancija
Delavnica za popravila
Na volico Telefon 918

Dobava, prodaja.

Dobava 12.000 kg bencina. Direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani razpisuje na podstavi čl. 86. do 98., zakona o drž. računovodstvu pismeno dražbo za dobavo 12.000 kg bencina. Dražba se bo vršila dne 19. maja 1925 ob enajski uri dopoldne v sobi števil. 43 poslojpa direkcije pošte in telegrafa v Ljubljani (Sv. Jakoba trg št. 2). Pogoji za to dobavo so na vpogled, oziroma se dobe proti plačilu pristojbine po tar. post. 42., zakona o taksah v sobi števil. 51 istega poslojpa. Ponudnik mora položiti kavejico v višini 5%, oziroma, če je tuj državljan, 10% ponudene vsote pri pomožnem uradu direkcije pošte in telegrafa v Ljubljani, in sicer še pred dražbo, a najkasneje na dan dražbe do 10. ure. Dražbe se lahko udeleži le ponudnik, ki je vpogledal ali prevzel dražbene pogoje.

Dobave. Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 24. aprila t. l. ponudbe glede dobave 100 kg stearinskih sveč, do 25. aprila t. l. glede dobave raznega železa; do 30. aprila t. l. glede dobave okroglega jekla in železne pločevine ter glede dobave orodja in ključavnice; do 10. maja t. l. glede dobave ležišč iz bronze. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

ESENCI

za rum, konjak, likerje in žganje

Ekstrakti in arome
za nealkoholne pijače vseh vrst

Koncentrirani sadni eteri
za aromaliziranje kandižov in sladčič

PRAVI MALINOVEC
Sadni grog (Punsch)
= Limonov sok =

prilporeča:

Srečko Potnik in drug
Ljubljana, Metelkova ul. 13

!! Zahtevajte cenike !!

Josip Petelinc, Ljubljana

Na volico! (Za Proletarsko opozicijo) ob vodi Na malo!

Pisarni potrebščine za štivlje, krojače, ševjarje, sedlarje, nože, ključavnice, igle, ribe, čiščenje, svinca, toaletne blage.
Telefon 918

Edini lihi pisalni stroj z neomejeno trpežnostjo
L. C. SMITH & BROS, MOD. 8

brez najmanjšega ropota, ker so vsi tečajji na krogličnih ležiščih.

Zastopstvo:

Ludovik Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ul. 6./I.

Specijalna mehanična delavnica za popravilo pisalnih, računskih in tehničnih strojev.

Najboljša

Puch-kolesa

po ugodni ceni samo pri
IGN. VOK
Ljubljana-Novomesto

TISKARNA „MERKUR“

Dg.-ind. d. d. LJUBLJANA Telefon št. 533

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠT. 13

Tiska časopise, knjige, posetnice, brošure, letake, cenilke, pravila itd. itd.

Lastna knjigo-veznica

Veletrgovina
kolonijalne in
špecerijske robe

Ivan Jelačin
Ljubljana

Zaloga
sveže pražene
kave, mletih dišav
in rudninske vode

Točna
in solidna postrežba!

Zahtevajte cenik!